ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ദശമസ്കന്ധേ ദ്വ്യശീതിതമോഽധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ദശമസ്കന്ധേ ദ്വ്യശീതിതമോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
അഥൈകദാ ദ്വാരവത്യാം വസതോ രാമകൃഷ്ണയോഃ।
സൂർയോപരാഗഃ സുമഹാനാസീത് കൽപക്ഷയേ യഥാ ॥ **1** ॥

തം ജ്ഞാത്വാ മനുജാ രാജൻ പുരസ്താദേവ സർവതഃ।
സമന്തപഞ്ചകം ക്ഷേത്രം യയുഃ ശ്രേയോവിധിത്സയാ ॥ **2** ॥

നിഃക്ഷത്രിയാം മഹീം കുർവൻ രാമഃ ശസ്ത്രഭൃതാം വരഃ।
നൃപാണാം രുധിരൗഘേണ യത്ര ചക്രേ മഹാഹ്രദാൻ ॥ **3** ॥

ഈജേ ച ഭഗവാൻ രാമോ യത്രാസ്പൃഷ്ടോഽപി കർമണാ।
ലോകസ്യ ഗ്രാഹയന്നീശോ യഥാൻയോഽഘാപനുത്തയേ ॥ **4** ॥

മഹത്യാം തീർഥയാത്രായാം തത്രാഗൻ ഭാരതീഃ പ്രജാഃ।
വൃഷ്ണയശ്ച തഥാക്രൂരവസുദേവാഹുകാദയഃ ॥ **5** ॥

യയുർഭാരത തത് ക്ഷേത്രം സ്വമഘം ക്ഷപയിഷ്ണവഃ।
ഗദപ്രദ്യുമ്നസാംബാദ്യാഃ സുചന്ദ്രശുകസാരണൈഃ ॥ **6** ॥

ആസ്തേഽനിരുദ്ധോ രക്ഷായാം കൃതവർമാ ച യൂഥപഃ।
തേ രഥൈർദേവധിഷ്ണ്യാഭൈർഹയൈശ്ച തരലപ്ലവൈഃ ॥ **7** ॥

ഗജൈർനദദ്ഭിരഭ്രാഭൈർനൃഭിർവിദ്യാധരദ്യുഭിഃ ।
വ്യരോചന്ത മഹാതേജാഃ പഥി കാഞ്ചനമാലിനഃ ॥ **8** ॥

ദിവ്യസ്രഗ്വസ്ത്രസന്നാഹാഃ കലത്രൈഃ ഖേചരാ ഇവ ।
തത്ര സ്നാത്വാ മഹാഭാഗാ ഉപോഷ്യ സുസമാഹിതാഃ ॥ **9** ॥

ബ്രാഹ്മണേഭ്യോ ദദുർധേനൂർവാസഃസ്രഗ്രുക്മമാലിനീഃ ।
രാമഹ്രദേഷു വിധിവത് പുനരാപ്ലുത്യ വൃഷ്ണയഃ ॥ **10** ॥

ദദുഃ സ്വന്നം ദ്വിജാഗ്ര്യേഭ്യഃ കൃഷ്ണേ നോ ഭക്തിരസ്ത്വിതി ।
സ്വയം ച തദനുജ്ഞാതാ വൃഷ്ണയഃ കൃഷ്ണദേവതാഃ ॥ **11** ॥

ഭുക്ത്വോപവിവിശുഃ കാമം സ്നിഗ്ധച്ഛായാംഘ്രിപാംഘ്രിഷു ।
തത്രാഗതാംസ്തേ ദദൃശുഃ സുഹൃത്സംബന്ധിനോ നൃപാൻ ॥ **12** ॥

മത്സ്യോശീനരകൗസൽയവിദർഭകുരുസൃഞ്ജയാൻ ।
കാംബോജകൈകയാൻ മദ്രാൻ കുന്തീനാനർതകേരലാൻ ॥ **13** ॥

അൻയാംശ്ചൈവാത്മപക്ഷീയാൻ
പരാംശ്ച ശതശോ നൃപ ।
നന്ദാദീൻ സുഹൃദോ ഗോപാൻ
ഗോപീശ്ചോത്കംഠിതാശ്ചിരം ॥ **14** ॥

അൻയോൻയസന്ദർശനഹർഷരംഹസാ
പ്രോത്ഫുൽലഹൃദ്വക്ത്രസരോരുഹശ്രിയഃ ।
ആശ്ലിഷ്യ ഗാഢം നയനൈഃ സ്രവജ്ജലാ
ഹൃഷ്യത്ത്വചോ രുദ്ധഗിരോ യയുർമുദം ॥ **15** ॥

സ്ത്രിയശ്ച സംവീക്ഷ്യ മിഥോഽതിസൗഹൃദ -
സ്മിതാമലാപാംഗദൃശോഽഭിരേഭിരേ ।

സ്തനൈഃ സ്തനാൻ കുങ്കുമപങ്കരൂഷിതാൻ
നിഹത്യ ദോർഭിഃ പ്രണയാശ്രുലോചനാഃ ॥ **16** ॥

തതോഽഭിവാദ്യ തേ വൃദ്ധാൻ യവിഷ്ഠൈരഭിവാദിതാഃ।
സ്വാഗതം കുശലം പൃഷ്ട്വാ ചക്രുഃ കൃഷ്ണകഥാ മിഥഃ ॥ **17** ॥

പൃഥാ ഭ്രാതൄൻ സ്വസ്രൂർവീക്ഷ്യ തത്പുത്രാൻ പിതരാവപി।
ഭ്രാതൃപത്നീർമുകുന്ദം ച ജഹൗ സങ്കഥയാ ശുചഃ ॥ **18** ॥

കുന്ത്യുവാച
ആർയ ഭ്രാതരഹം മൻയേ ആത്മാനമകൃതാശിഷം।
യദ് വാ ആപത്സു മദ്വാർതാം നാനുസ്മരഥ സത്തമാഃ ॥ **19** ॥

സുഹൃദോ ജ്ഞാതയഃ പുത്രാ ഭ്രാതരഃ പിതരാവപി।
നാനുസ്മരന്തി സ്വജനം യസ്യ ദൈവമദക്ഷിണം ॥ **20** ॥

വസുദേവ ഉവാച
അംബ മാസ്മാനസൂയേഥാ ദൈവക്രീഡനകാൻ നരാൻ।
ഈശസ്യ ഹി വശേ ലോകഃ കുരുതേ കാർയതേഽഥവാ ॥ **21** ॥

കംസപ്രതാപിതാഃ സർവേ വയം യാതാ ദിശം ദിശം।
ഏതർഹ്യേവ പുനഃ സ്ഥാനം ദൈവേനാസാദിതാഃ സ്വസഃ ॥ **22** ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
വസുദേവോഗ്രസേനാദ്യൈർയദുഭിസ്തേഽർചിതാ നൃപാഃ।
ആസന്നച്യുതസന്ദർശപരമാനന്ദനിർവൃതാഃ ॥ **23** ॥

ഭീഷ്മോ ദ്രോണോഽംബികാപുത്രോ
ഗാന്ധാരീ സസുതാ തഥാ।
സദാരാഃ പാണ്ഡവാഃ കുന്തീ
സൃഞ്ജയോ വിദുരഃ കൃപഃ ॥ **24** ॥

കുന്തിഭോജോ വിരാടശ്ച ഭീഷ്മകോ നഗ്നജിൻമഹാൻ।
പുരുജിദ് ദ്രുപദഃ ശൽയോ ധൃഷ്ടകേതുഃ സകാശിരാട് ॥ **25** ॥

ദമഘോഷോ വിശാലാക്ഷോ മൈഥിലോ മദ്രകേകയൗ।
യുധാമൻയുഃ സുശർമാ ച സസുതാ ബാഹ്ലികാദയഃ ॥ **26** ॥

രാജാനോ യേ ച രാജേന്ദ്ര യുധിഷ്ഠിരമനുവ്രതാഃ।
ശ്രീനികേതം വപുഃ ശൗരേഃ സസ്ത്രീകം വീക്ഷ്യ വിസ്മിതാഃ ॥ **27** ॥

അഥ തേ രാമകൃഷ്ണാഭ്യാം സമ്യക് പ്രാപ്തസമർഹണാഃ।
പ്രശശംസുർമുദാ യുക്താ വൃഷ്ണീൻ കൃഷ്ണപരിഗ്രഹാൻ ॥ **28** ॥

അഹോ ഭോജപതേ യൂയം ജൻമഭാജോ നൃണാമിഹ।
യത് പശ്യഥാസകൃത് കൃഷ്ണം ദുർദർശമപി യോഗിനാം ॥ **29** ॥

യദ്വിശ്രുതിഃ ശ്രുതിനുതേദമലം പുനാതി
പാദാവനേജനപയശ്ച വചശ്ച ശാസ്ത്രം।
ഭൂഃ കാലഭർജിതഭഗാപി യദംഘ്രിപദ്മ -
സ്പർശോത്ഥശക്തിരഭിവർഷതി നോഽഖിലാർഥാൻ ॥ **30** ॥

തദ്ദർശനസ്പർശനാനുപഥപ്രജൽപ -
ശയ്യാസനാശനസയൗനസപിണ്ഡബന്ധഃ।
യേഷാം ഗൃഹേ നിരയവർത്മനി വർതതാം വഃ
സ്വർഗാപവർഗവിരമഃ സ്വയമാസ വിഷ്ണുഃ ॥ **31** ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
നന്ദസ്തത്ര യദൂൻ പ്രാപ്താൻ
ജ്ഞാത്വാ കൃഷ്ണപുരോഗമാൻ।
തത്രാഗമദ് വൃതോ ഗോപൈ -
രനഃസ്ഥാർഥൈർദിദൃക്ഷയാ ॥ **32** ॥

തം ദൃഷ്ട്വാ വൃഷ്ണയോ ഹൃഷ്ടാ -
സ്തൻവഃ പ്രാണമിവോത്ഥിതാഃ।
പരിഷസ്വജിരേ ഗാഢം
ചിരദർശനകാതരാഃ ॥ **33** ॥

വസുദേവഃ പരിഷ്വജ്യ
സമ്പ്രീതഃ പ്രേമവിഹ്വലഃ।
സ്മരൻ കംസകൃതാൻ ക്ലേശാൻ
പുത്രൻയാസം ച ഗോകുലേ ॥ **34** ॥

കൃഷ്ണരാമൗ പരിഷ്വജ്യ പിതരാവഭിവാദ്യ ച।
ന കിഞ്ചനോചതുഃ പ്രേമ്ണാ സാശ്രുകംഠൗ കുരൂദ്വഹ ॥ **35** ॥

താവാത്മാസനമാരോപ്യ ബാഹുഭ്യാം പരിരഭ്യ ച।
യശോദാ ച മഹാഭാഗാ സുതൗ വിജഹതുഃ ശുചഃ ॥ **36** ॥

രോഹിണീ ദേവകീ ചാഥ പരിഷ്വജ്യ വ്രജേശ്വരീം।
സ്മരന്ത്യൗ തത്കൃതാം മൈത്രീം ബാഷ്പകംഠ്യൗ സമൂചതുഃ ॥ **37** ॥

കാ വിസ്മരേത വാം മൈത്രീമനിവൃത്താം വ്രജേശ്വരി।
അവാപ്യാപ്യൈന്ദ്രമൈശ്വർയം യസ്യാ നേഹ പ്രതിക്രിയാ ॥ **38** ॥

ഏതാവദൃഷ്ടപിതരൗ യുവയോഃ സ്മ പിത്രോഃ
സമ്പ്രീണനാഭ്യുദയപോഷണപാലനാനി।
പ്രാപ്യോഷതുർഭവതി പക്ഷ്മ ഹ യദ്വദക്ഷ്ണോ -
ർന്യസ്താവകുത്രചഭയൗ ന സതാം പരഃ സ്വഃ ॥ **39** ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
ഗോപ്യശ്ച കൃഷ്ണമുപലഭ്യ ചിരാദഭീഷ്ടം
യത്പ്രേക്ഷണേ ദൃശിഷു പക്ഷ്മകൃതം ശപന്തി।

ദൃഗ്ഭിർഹൃദീകൃതമലം പരിരഭ്യ സർവാ -
സ്തദ്ഭാവമാപുരപി നിത്യയുജാം ദുരാപം ॥ **40** ॥

ഭഗവാംസ്താസ്തഥാഭൂതാ വിവിക്ത ഉപസംഗതഃ।
ആശ്ലിഷ്യാനാമയം പൃഷ്ട്വാ പ്രഹസന്നിദമബ്രവീത് ॥ **41** ॥

അപി സ്മരഥ നഃ സഖ്യഃ സ്വാനാമർഥചികീർഷയാ।
ഗതാംശ്ചിരായിതാംഛത്രുപക്ഷക്ഷപണചേതസഃ ॥ **42** ॥

അപ്യവധ്യായഥാസ്മാൻ സ്വിദകൃതജ്ഞാവിശങ്കയാ।
നൂനം ഭൂതാനി ഭഗവാൻ യുനക്തി വിയുനക്തി ച ॥ **43** ॥

വായുർയഥാ ഘനാനീകം തൃണം തൂലം രജാംസി ച।
സംയോജ്യാക്ഷിപതേ ഭൂയസ്തഥാ ഭൂതാനി ഭൂതകൃത് ॥ **44** ॥

മയി ഭക്തിർഹി ഭൂതാനാമമൃതത്വായ കൽപതേ।
ദിഷ്ട്യാ യദാസീൻമത്സ്നേഹോ ഭവതീനാം മദാപനഃ ॥ **45** ॥

അഹം ഹി സർവഭൂതാനാമാദിരന്തോഽന്തരം ബഹിഃ।
ഭൗതികാനാം യഥാ ഖം വാർഭൂർവായുർജ്യോതിരംഗനാഃ ॥ **46** ॥

ഏവം ഹ്യേതാനി ഭൂതാനി ഭൂതേഷ്വാത്മാഽഽത്മനാ തതഃ।
ഉഭയം മയ്യഥ പരേ പശ്യതാഭാതമക്ഷരേ ॥ **47** ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
അധ്യാത്മശിക്ഷയാ ഗോപ്യ ഏവം കൃഷ്ണേന ശിക്ഷിതാഃ।
തദനുസ്മരണധ്വസ്തജീവകോശാസ്തമധ്യഗൻ ॥ **48** ॥

ആഹുശ്ച തേ നലിനനാഭ പദാരവിന്ദം
യോഗേശ്വരൈർഹൃദി വിചിന്ത്യമഗാധബോധൈഃ।

സംസാരകൂപപതിതോത്തരണാവലംബം
ഗേഹഞ്ജുഷാമപി മനസ്യുദിയാത് സദാ നഃ ॥ **49** ॥

॥ ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം
സംഹിതായാം ദശമസ്കന്ധേ ഉത്തരാർധേ
വൃഷ്ണിഗോപസംഗമോ നാമ ദ്വ്യശീതിതമോഽധ്യായഃ ॥